

NOU PROTOCOL COMARCAL SOBRE L'ABSENTISME ESCOLAR

**GRUP DE TREBALL DE LA CTIC DEL BAIX EMPORDÀ de la
COMISSIO TERRITORIAL D'INFÀNCIA COMARCAL**

La Bisbal d'Empordà, desembre de 2012

ÍNDEX

ÍNDEX.....	2
PRESENTACIÓ	3
MARC NORMATIU	4
Àmbit Internacional.....	4
Àmbit Nacional.....	4
Àmbit Autonòmic	5
Àmbit Local.....	11
DEFINICIÓ I TIPOLOGIA D'ABSENTISME	16
Tipologies	16
EDUCACIÓ A CASA (“HOMESCHOOLING”)	17
AGENTS/EQUIPS IMPLICATS DE LA COMARCA.....	17
PROCÉS DEL PROTOCOL A SEGUIR SOBRE LA INTERVENCIÓ EN CASOS D'ABSENTISME ESCOLAR	18
FUNCIONS I RESPONSABILITATS DELS AGENTS/EQUIPS IMPLICATS.....	22
AVALUACIÓ.....	24
ANNEXOS.....	25

PRESENTACIÓ

En el marc de la Comissió Territorial d'Infància Comarcal, (CTIC) formada per representants dels diferents Serveis ha nascut una subcomissió per tal de debatre sobre les dificultats que es presenten en els diferents Serveis sobre diferents temes d'infància.

Aquesta subcomissió s'ha plantejat com a primer assumpte d'estudi l'absentisme escolar i crear un nou protocol a aplicar a nivell comarcal que permeti agilitzar-ne l'abordatge i reduir-ne els temps d'actuació. Els objectius plantejats per abordar l'absentisme escolar s'han concretat en:

- Marc legislatiu vigent en matèria educativa
- Definició d'absentisme escolar
- Criteris i procediments d'intervenció, de control i de seguiment permetran la prevenció de l'absentisme.
- Concreció d'estratègies de coordinació entre les diferents institucions implicades en la vigilància del compliment de la escolaritat obligatòria.
- Redacció del Protocol de Prevenció de l'Absentisme Escolar a la comarca del Baix Empordà
- Presentació i aprovació per part de la CTIC del nou Protocol.

MARC NORMATIU

El dret a l'educació és reconegut en tots els nivells legislatiu i en els seus diferents àmbits, internacional, nacional, autonòmic i local.

A continuació es detalla el conjunt de normes que conforma el marc legal del dret a l'educació segons els seus àmbits territorials d'aplicació, incidint especialment en les responsabilitats administratives per preservar aquest dret, així com en les lleis de protecció de la infància.

Àmbit Internacional

Declaració Universal dels Drets Humans, de 1948

Art.26.1. Estableix que tota persona té dret a l'educació i que l'educació ha de ser gratuïta, al menys tot el relatiu a la instrucció elemental i fonamental, constant l'obligatorietat en la instrucció elemental

Declaració universal dels drets de l'infant.

Principi número 7: El infant té el dret de rebre educació, que serà gratuïta, almenys en la seva etapa elemental. Se li donarà una educació que n'afavoreixi la cultura general i li permeti, en condicions d'igualtat d'oportunitat, desenvolupar aptituds en el seu judici individual, el seu sentit de la responsabilitat social i moral i esdevenir un membre útil a la societat.

Resolució A 3-0172/92 del Parlament Europeu.

Carta Europea dels Drets del Nen, es recull el dret a l'educació com un dret fonamental de la infància.

Àmbit Nacional

Constitució Espanyola de 1978.

Art. 27.4 L'Ensenyament bàsic és obligatori i gratuït.

Art. 27.5 Els poders públics garanteixen el dret de tothom a l'educació, mitjançant una programació general de l'ensenyament amb la participació col·lectiva de tots els sectors afectats i la creació de centres educatius.

Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del Dret a l'Educació.

Art. 1 del Títol preliminar: Tots els espanyols tenen dret a l'educació bàsica que permeti el desenvolupament de la seva pròpia personalitat i la realització d'una activitat útil a la societat. Aquesta educació serà obligatòria i gratuïta i si fa el cas, en la formació professional de 1r. grau, així com en els altres nivells que la llei estableixi.

Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.

Art. 4. 1. L'ensenyament bàsic a la que es refereix l'article 3.3 d'aquesta Llei és obligatori i gratuït per a totes les persones. 2. L'ensenyament bàsic compren deu anys d'escolaritat i es desenvolupa, de forma regular, entre els sis i els setze anys d'edat.

Art. 80. 1. Amb la fi de fer efectiu el principi d'igualtat en l'exercici del dret a l'educació, les Administracions públiques desenvoluparan accions de caràcter compensatori en relació amb les persones, grups i àmbits territorials que es trobin en situacions desfavorables i proveiran els recursos econòmics i els suports necessaris.

Àmbit Autonòmic

Estatut d'Autonomia de Catalunya.

Art. 21. 1 Totes les persones tenen dret a una educació de qualitat i a accedir-hi en condicions d'igualtat. La Generalitat ha d'establir un model educatiu d'interès públic que garanteixi aquests drets.

Pacte Nacional per l'Educació: (març del 2006)

El Pacte Nacional per l'Educació, acord signat el març del 2006 per tots els estaments de la societat catalana implicats en la millora de la qualitat de l'educació a Catalunya, recull que el Departament d'Educació i els ajuntaments hauran d'impulsar, de manera concurrent, la coordinació de programes preventius del fracàs escolar, posant-hi tots els mitjans necessaris.

Altrament, i recollint les indicacions del Pacte, la Llei d'Educació de Catalunya estableix la necessitat de millorar l'èxit escolar de l'ensenyament obligatori i incrementar les taxes d'estudiants d'educació post obligatòria.

La coresponsabilitat dels ajuntaments amb l'educació.

-Programes preventius del fracàs escolar. El Departament d'Educació i els ajuntaments impulsaran, de manera concurrent, la coordinació general de

programes relatius als deures de l'escolaritat obligatòria i la prevenció del fracàs escolar i al seu finançament. Els ajuntaments participen en la responsabilitat de fer complir l'escolaritat obligatòria, en l'elaboració de programes de prevenció dels fracàs escolar, en la coordinació dels serveis necessaris per a aquesta prevenció i coordinen totes aquestes activitats amb els centres.”

“El govern impulsarà millores educatives i proporcionarà nous recursos als centres públics de totes les etapes educatives que permetin incrementar la seva qualitat i evitin dèficits educatius més importants com el grau d'abandó escolar i el percentatge d'alumnat que no obté la titulació bàsica i, al mateix temps, permetin augmentar el nombre d'estudiants que cursen ensenyaments postobligatoris.

Llei 2/2009, del 10 de juliol, d'Educació.

Títol I. Dret a l'educació i sistema educatiu

Article 3. Dret a una educació integral

Els alumnes tenen dret a rebre una educació integral, orientada al ple desenvolupament de la personalitat, amb respecte als principis democràtics de convivència i als drets i les llibertats fonamentals.

Article 4. Accés al sistema educatiu

1. Tothom té dret a accedir en condicions d'igualtat al sistema educatiu. També té dret a l'elecció de centre, en el marc de l'oferta educativa.

2. El Govern ha de garantir l'exercici efectiu del dret a l'educació mitjançant la programació general de l'ensenyament. El Govern, per a garantir el dret de totes les persones a accedir a l'educació en condicions d'igualtat i el dret a l'elecció de centre, ha de regular un procediment únic d'accés als centres públics i als centres privats sostinguts amb fons públics.

Article 5. Ensenyaments obligatoris i ensenyaments declarats gratuïts

1. Són ensenyaments obligatoris els compresos en l'educació bàsica, que inclou:

- a) L'educació primària.
- b) L'educació secundària obligatòria.

2. Són gratuïts i universals els ensenyaments següents:

- a) El segon cicle de l'educació infantil.
- b) L'educació primària.

- c) L'educació secundària obligatòria.
- d) Els programes de qualificació professional inicial.
- e) La formació professional de grau mitjà.

Article 20. Carta de compromís educatiu

1. Els centres, en el marc del que estableix el títol I i d'acord amb llurs projectes educatius, han de formular una carta de compromís educatiu, en la qual han d'expressar els objectius necessaris per a assolir un entorn de convivència i respecte pel desenvolupament de les activitats educatives. En la formulació de la carta participen la comunitat escolar i, particularment, els professionals de l'educació i les famílies.

2. Per mitjà de la carta de compromís educatiu s'ha de potenciar la participació de les famílies en l'educació dels fills. Les famílies s'han d'avenir a compartir els principis que inspiren la carta. El Departament ha d'impulsar les orientacions que determinin els continguts per a l'elaboració de la carta, que han de respectar els drets i les llibertats de les famílies recollits a les lleis.

Capítol II. L'alumnat

Article 21. Drets dels alumnes

1. Els alumnes, com a protagonistes del procés educatiu, tenen dret a rebre una educació integral i de qualitat.

2. Els alumnes, a més dels drets reconeguts per la Constitució, l'Estatut i la regulació orgànica del dret a l'educació, tenen dret a:

- a) Accedir a l'educació en condicions d'equitat i gaudir d'igualtat d'oportunitats.
- b) Accedir a la formació permanent.
- c) Rebre una educació que n'estimuli les capacitats, en tingui en compte el ritme d'aprenentatge i n'incentivi i en valori l'esforç i el rendiment.
- d) Rebre una valoració objectiva de llur rendiment escolar i de llur progrés personal.
- e) Ésser informats dels criteris i els procediments d'avaluació.
- f) Ésser educats en la responsabilitat.
- g) Gaudir d'una convivència respectuosa i pacífica, amb l'estímul permanent d'hàbits de diàleg i de cooperació.
- h) Ésser educats en el discurs audiovisual.

- i) Ésser atesos amb pràctiques educatives inclusives i, si escau, de compensació.
- j) Rebre una atenció especial si es troben en una situació de risc que eventualment pugui donar lloc a situacions de desemparament.
- k) Participar individualment i col·lectivament en la vida del centre.
- l) Reunir-se i, si escau, associar-se, en el marc de la legislació vigent.
- m) Rebre orientació, particularment en els àmbits educatiu i professional.
- n) Gaudir de condicions saludables i d'accessibilitat en l'àmbit educatiu.
- o) Gaudir de protecció social, en l'àmbit educatiu, en els casos d'infortuni familiar o accident.

Article 22. Deures dels alumnes

1. Estudiar per aprendre és el deure principal dels alumnes i comporta els deures següents:

- a) Assistir a classe.
- b) Participar en les activitats educatives del centre.
- c) Esforçar-se en l'aprenentatge i en el desenvolupament de les capacitats personals.
- d) Respectar els altres alumnes i l'autoritat del professorat.

2. Els alumnes, a més dels deures que especifica l'apartat 1, i sens perjudici de les obligacions que els imposa la normativa vigent, tenen els deures següents:

- a) Respectar i no discriminar els membres de la comunitat educativa.
- b) Complir les normes de convivència del centre.
- c) Contribuir al desenvolupament correcte de les activitats del centre.
- d) Respectar el projecte educatiu i, si escau, el caràcter propi del centre.
- e) Fer un bon ús de les instal·lacions i el material didàctic del centre.

Article 23. Instruments per a la participació i la representació dels alumnes

Les normes d'organització i funcionament dels centres han de determinar formes de participació dels alumnes, atenent-ne les característiques i l'edat, i d'acord amb les orientacions del Departament, que en facilitin la presència en la vida del centre, el diàleg i la coresponsabilització, n'afavoreixin el compromís en

l'activitat educativa del centre i en propiciïn la formació en els hàbits democràtics de convivència, sens perjudici d'ésser presents, quan correspongui, en el consell escolar.

Capítol III. Les famílies

Article 25. Participació de les famílies en el procés educatiu

1. Les mares, els pares o els tutors dels alumnes, a més dels altres drets que els reconeix la legislació vigent en matèria d'educació, tenen dret a rebre informació sobre:

- a) El projecte educatiu.
- b) El caràcter propi del centre.
- c) Els serveis que ofereix el centre i les característiques que té.
- d) La carta de compromís educatiu, i la co responsabilització que comporta per a les famílies.
- e) Les normes d'organització i funcionament del centre.
- f) Les activitats complementàries, si n'hi ha, les activitats extraescolars i els serveis que s'ofereixen, el caràcter voluntari que aquestes activitats i serveis tenen per a les famílies, l'aportació econòmica que, si escau, els comporta i la resta d'informació rellevant relativa a les activitats i els serveis oferts.
- g) La programació general anual del centre.
- h) Les beques i els ajuts a l'estudi.

2. Les mares, els pares o els tutors dels alumnes matriculats en un centre tenen dret a rebre informació sobre l'evolució educativa de llurs fills. Amb aquesta finalitat, el Departament ha de preveure els mitjans necessaris perquè els centres, el professorat i altres professionals puguin oferir assessorament i atenció adequada a les famílies, en particular per mitjà de la tutoria.

3. Les mares, els pares o els tutors tenen el deure de respectar el projecte educatiu i el caràcter propi del centre, el dret i el deure de participar activament en l'educació de llurs fills, el deure de contribuir a la convivència entre tots els membres de la comunitat escolar i el dret de participar en la vida del centre per mitjà del consell escolar i dels altres instruments de què es dotin els centres en exercici de llur autonomia.

Article 28. Exercici de la funció docent

1. Els mestres i els professors són els professionals que exerceixen la responsabilitat principal del procés educatiu i l'autoritat que se'n desprèn.

Aquesta responsabilitat, en el marc definit per l'article 104, inclou la transmissió de coneixements, destreses i valors.

Capítol V. La convivència

Article 30. Dret i deure de convivència

1. L'aprenentatge de la convivència és un element fonamental del procés educatiu i així ho ha d'expressar el projecte educatiu de cada centre.

2. Tots els membres de la comunitat escolar tenen dret a convida en un bon clima escolar i el deure de facilitar-lo amb llur actitud i conducta en tot moment i en tots els àmbits de l'activitat del centre.

3. Els centres han de vetllar perquè els membres de la comunitat escolar coneguin la Convenció sobre els drets dels infants.

4. Correspon a la direcció i al professorat de cada centre, en exercici de l'autoritat que tenen conferida, i sens perjudici de les competències del consell escolar en aquesta matèria, el control i l'aplicació de les normes de convivència. En aquesta funció, hi ha de participar la resta de membres de la comunitat educativa del centre. La direcció del centre ha de garantir la informació suficient i crear les condicions necessàries perquè aquesta participació es pugui fer efectiva.

5. Els centres han d'establir mesures de promoció de la convivència, i en particular mecanismes de mediació per a la resolució pacífica dels conflictes i fórmules per mitjà de les quals les famílies es comprometin a cooperar de manera efectiva en l'orientació, l'estímul i, quan calgui, l'esmena de l'actitud i la conducta dels alumnes en el centre educatiu.

Article 31. Principis generals

1. La carta de compromís educatiu, que és el referent per al foment de la convivència, vincula individualment i col·lectivament els membres de la comunitat educativa del centre.

2. La resolució de conflictes, que s'ha de situar en el marc de l'acció educativa, té per finalitat contribuir al manteniment i la millora del procés educatiu dels alumnes.

3. Els procediments de resolució dels conflictes de convivència s'han d'ajustar als principis i criteris següents:

a) Han de vetllar per la protecció dels drets dels afectats i han d'assegurar el compliment dels deures dels afectats.

b) Han de garantir la continuïtat de les activitats del centre, amb la mínima pertorbació per a l'alumnat i el professorat.

c) Han d'emprar mecanismes de mediació sempre que sigui pertinent.

Decret 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya.

Art. 21. Deure d'estudi,

2.a) Assistir a classe, participar en les activitats formatives previstes a la programació general del centre i respectar els horaris establerts.

Art. 29.1 L'alumnat no pot ser privat de l'exercici del seu dret a l'educació i, en el cas de l'educació obligatòria, del seu dret a l'escolaritat...

Instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres pel curs 2011-12.

El centre ha de disposar de mecanismes efectius de control de l'assistència a classe i de seguiment dels alumnes. En el cas dels alumnes menors d'edat, l'institut ha de comunicar a les seves famílies les faltes d'assistència no justificades. En el cas d'absències no justificades repetides s'han de tenir previstos els mecanismes per procurar en primer lloc la resolució del problema amb l'alumne o alumna i amb la seva família i, si escau, per sol·licitar la col·laboració dels professionals dels serveis educatius i dels serveis socials del municipi. (Vegeu també el document "Actuacions en els supòsits de diverses realitats socials que afecten alumnes escolaritzats en el centre").

A. Supòsits d'absentisme d'alumnes (orientacions per a tots els centres que presten el Servei d'Educació de Catalunya)

B. Supòsits de retard en la recollida dels alumnes a la sortida del centre (escoles)

Àmbit Local

Llei 7/1985 de 2 d'abril Reguladora de les bases de règim local

Art. 25, n) El municipi ha de participar en la programació de l'ensenyament i cooperar amb l'administració educativa en la creació, la creació, la construcció i manteniment dels centres docents públics: la intervenció en els òrgans de gestió dels centres docents i la participació en la vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria.

Lleis de protecció del menor

Codi Penal. Llei 10/1995, de 23 de novembre.

Art. 226 Serà castigat el que deixi d'acomplir els deures legals d'assistència inherents a la pàtria potestat, tutela, guarda o acolliment familiar o de prestar l'assistència necessària legalment establerta.

Codi Civil:

Art. 154 Els fills no emancipats estan sota la potestat dels seus progenitors. La pàtria potestat s'exercirà sempre en benefici dels fills, d'acord amb la seva personalitat i compren els següents deures i facultats.

Art. 154.1 Vetllar per ells, tenir-los en la seva companyia, alimentar-los, educar-los i procurar-los una formació integral.

Igualment, el Codi Civil recull com òrgan fonamental de representació i defensa dels drets del menors al Ministeri Fiscal: En els casos d'incompliment de la pàtria potestat (art. 158), l'incumbeix la vigilància de la tutela, acolliment o guarda dels menors (art. 174) i la constitució i vigilància de la tutela (art. 228, 232 i 299 bis) quan es tingui coneixement de que una persona ha de ser sotmesa a tutela i en tant no recaigui resolució judicial que posi fi al procediment, assumirà la seva representació i defensa del Ministeri Fiscal.

Llei és la 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

Art. 13 Foment i Suport a l'Educació.

1. Els infants i els adolescents tenen dret a rebre el màxim nivell d'educació possible des de llur naixement.

En tot cas, els poders públics han de garantir que qualsevol infant o adolescent rep l'educació establerta com a obligatòria legalment.

2. Les administracions públiques competents han de promoure serveis educatius que afavoreixin la reorganització del temps personal, familiar i laboral dels progenitors o del titular o la titular de la tutela de l'infant o adolescent.

3. El sistema educatiu ha d'ésser un instrument per a compensar les desigualtats socials i ha de tenir en compte el respecte a la pròpia identitat, al medi ambient, a les diferències funcionals com a part de l'enriquidora diversitat humana, a la igualtat entre els sexes tenint present la diferència que suposa la construcció de la identitat femenina i la identitat masculina, i també als valors culturals d'altres països, particularment d'aquells dels quals prové l'alumnat de cada escola.

4. El dret a l'educació, incloses les activitats extraescolars, esportives, de lleure i les activitats culturals dels infants i els adolescents, ha de prevaler per damunt de les pràctiques culturals, la tradició i la religió, i llurs manifestacions; aquestes pràctiques no poden justificar en cap cas una discriminació, limitació o exclusió d'infants i adolescents en el ple exercici d'aquest dret.

Art. 18. Deures i Responsabilitats

1. Els infants i els adolescents han d'assumir els deures i les responsabilitats que els corresponen d'acord amb el reconeixement de llurs capacitats per a participar activament en tots els àmbits de la vida.

2. Als efectes del que estableix l'apartat 1, i sens perjudici del que estableix la legislació civil respecte dels deures del fill o filla, els infants i els adolescents s'han de respectar a si mateixos, han de respectar les persones amb què es relacionen i l'entorn en què es desenvolupen, i han d'assistir a llur centre educatiu durant el període d'ensenyament obligatori.

Art. 24 Actuació de les administracions públiques.

Les administracions implicades han de col·laborar i actuar coordinadament. Especialment en matèria de protecció dels infants i els adolescents, els serveis públics estan obligats a facilitar la informació requerida pel departament competent en matèria de protecció dels infants i els adolescents a fi de valorar quina és la situació de l'infant o l'adolescent, i a portar a terme les actuacions de col·laboració necessàries per a protegir-los. Les dades que es poden cedir entre administracions sense consentiment de la persona afectada són les econòmiques, laborals, socials, educatives, de salut, policials i penals dels menors i de llurs progenitors, tutors o guardadors.

CAPÍTOL V. EDUCACIÓ.

Art. 48. Dret a l'Educació

1. Els infants i els adolescents tenen el dret i l'obligació de rebre els ensenyaments obligatoris, i el dret de rebre els ensenyaments no obligatoris.

2. Les administracions públiques han de crear serveis educatius adreçats als infants de 0 a 3 anys i a llurs famílies, i han de donar-hi suport.

Art. 49. Atenció Educativa d'Infants o Adolescents malalts

1. Les administracions públiques i els responsables hospitalaris han de garantir que qualsevol infant o adolescent, en cas de malaltia o hospitalització que duri més de trenta dies, té cobertes les necessitats escolars, el joc i la realització d'activitats culturals i d'acompanyament, sempre que l'estat de salut li ho permeti.

2. L'infant o l'adolescent malalt o convalescent que s'està al seu domicili, o que està internat més de trenta dies en un centre que no disposa d'unitat específica pediàtrica, té dret a rebre l'educació corresponent al seu nivell escolar sens perjudici que també se li faciliti suport educatiu per mitjans telemàtics.

Art. 50. Infants i Adolescents que troben limitacions o barreres per el desenvolupament o la participació en diverses activitats.

1. Els infants i els adolescents amb necessitats educatives especials han de rebre una formació educativa i professional que els permeti la integració social, el desenvolupament, la realització personal i l'accés a un lloc de treball en el context més normalitzat possible, i d'acord amb llurs aspiracions i actituds.

2. Els infants i els adolescents amb discapacitat tenen dret a gaudir d'un sistema d'educació inclusiu, amb accés a l'educació obligatòria en les mateixes condicions que els altres membres de la comunitat, sense exclusió per raó de discapacitat, i els ajustaments i suports necessaris per a potenciar el màxim desenvolupament acadèmic, personal i social.

3. Els centres educatius han d'assumir la responsabilitat d'acollir i educar de manera inclusiva tot l'alumnat com una tasca bàsica i fonamental de llurs projectes educatius i han de posar en marxa estratègies pedagògiques per a atendre les diferències individuals en els contextos ordinaris.

Art. 51. Atenció Educativa a l'Infant o adolescent en situació de desemparament.

1. L'infant o l'adolescent en situació de desemparament o d'acolliment familiar té un dret preferent a l'escolarització en el centre escolar més adequat a les seves circumstàncies personals.

2. El departament competent en matèria d'educació ha d'establir les mesures adequades d'accés a l'escolarització per tal de garantir el dret regulat per aquest article.

3. La persona o família acollidora de l'infant té la prioritat d'optar pel centre educatiu més proper al domicili familiar o laboral o, si és el cas, pel centre en què estiguin escolaritzats els seus fills.

Art. 52. No escolarització, absentisme i abandó escolar.

1. Als efectes del que estableix aquesta llei, s'entén per:

a) No-escolarització: el fet que els progenitors, els titulars de la tutela o els guardadors d'un infant o adolescent en període d'escolarització obligatòria no gestionin la plaça escolar corresponent sense una causa que ho justifiqui.

b) Absentisme: l'absència de classe sense presentar justificant o sense una justificació acceptable. S'han de determinar per reglament quins són els casos que constitueixen absentisme lleu, absentisme moderat o absentisme greu, i quines són les mesures que cal adoptar en cada cas.

c) Abandó escolar: el cessament indefinit de l'assistència a la plaça escolar corresponent per l'infant o l'adolescent en període d'escolarització obligatòria.

2. Les administracions públiques han de fer especial atenció a detectar els casos de no-escolarització, absentisme i abandó escolar i han d'adoptar de

manera coordinada les mesures necessàries per a fer-hi front, mitjançant els protocols corresponents.

Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de Protecció Jurídica del Menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei de Judici Civil.

Art. 10.1 Les Administracions Públiques que presten als menors l'assistència adequada per al efectiu exercici dels seus drets, ha de prevenir i reparar les situacions de risc que perjudiquin el seu desenvolupament personal i social, així com la tutela en els casos de desempament (art. 12, 17 i 18).

Art. 13. Qualsevol persona o autoritat que tingui coneixement de que un menor no està escolaritzat o no assisteix al centre escolar de forma habitual i sense justificació, durant el període obligatori, haurà de posar-ho en coneixement de els autoritats públiques competents, que adoptaran les mesures necessàries per a la seva escolarització.

Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, Reguladora de la Responsabilitat Penal dels Menors

Art. 6 Correspon al Ministeri Fiscal la defensa dels drets que als menors reconeixen les lleis, així com la vigilància de les actuacions que s'hagin d'efectuar en el seu interès i la preservació de les garanties del procediment.

DEFINICIÓ I TIPOLOGIA D'ABSENTISME

No-escolarització: el fet que els progenitors, els titulars de la tutela o els guardadors d'un infant o adolescent en període d'escolarització obligatòria no gestionin la plaça escolar corresponent sense una causa que ho justifiqui.

Absentisme: l'absència de classe sense presentar justificant o sense una justificació acceptable. S'han de determinar per reglament quins són els casos que constitueixen absentisme lleu, absentisme moderat o absentisme greu, i quines són les mesures que cal adoptar en cada cas.

Abandó escolar: el cessament indefinit de l'assistència a la plaça escolar corresponent per l'infant o l'adolescent en període d'escolarització obligatòria.

L'absentisme escolar fa referència a l'absència reiterada i no justificada del infant o jove en edat d'escolaritat obligatòria o de segona etapa d'educació infantil al centre on està matriculat.

Tipologies

Segons la classificació indicada pel Departament d'educació de la Generalitat de Catalunya, s'estableixen sis categories:

- Absentisme puntual o Esporàdic: Es produeix esporàdicament i no s'observa continuïtat. Absència de 5% de les faltes mensuals, sense regularitat mensual.
- Absentisme moderat: Absències entre el 5% i el 20% de les sessions lectives de matí i tarda durant un mes.
- Absentisme regular: Absències que oscil·len entre el 20% i el 75% de les sessions lectives de matí i tarda durant un mes.
- Absentisme crònic: Absències de més del 75% de les sessions lectives de matí o tarda durant el mes.
- Abandonament escolar prematur: En el cas del 100% de faltes d'assistència sense justificar.

Puntual	Moderat	Regular	Crònic
		1 dia setmana	4 dies la setmana
1 dia /mes, sense regularitat mensual	Entre 1 i 5 dies cada mes, o bé	Entre 6 i 15 dies cada mes, o bé	Entre 16 i 20 dies cada mes, o bé
Menys de 6 sessions lectives/mes, sense regularitat mensual	Entre 6 i 29 sessions lectives cada mes	Entre 30 i 89 sessions lectives cada mes	Entre 90 i 120 sessions lectives cada mes

La Comissió ha arribat a l'acord que es considerarà una falta sencera l'absència de matí i tarda (es comptabilitzarà mitja falta l'absència de matí i mitja falta l'absència de tarda.)

Altres tipologies a considerar:

- Absentisme intermitent: Es produeix a temporades (incloent les absències per vacances fora de temporada, especialment famílies d'origen immigrant) o en franges horàries determinades (impuntualitat a primera hora del matí o de la tarda). Les absències intermitents per motius de salut no justificades mèdicament també s'inclouran.
- Retards o impuntualitats: Es tracta d'un hàbit que s'ha d'educar i que quan no està consolidat en la família o alumne destorba als alumnes i personal de l'escola.
Es pot emprar el següent barem:
PRIMÀRIA: 5 retards = 1 falta
SECUNDÀRIA: 10 retards de puntualitat amb marge de 10' = 1 falta

EDUCACIÓ A CASA (“HOMESCHOOLING”)

És l'infant o jove en edat escolar obligatòria i no matriculat en centre educatiu, la família del qual decideix educar als seus fills o filles a casa seva.

En tot cas, el Codi Penal preveu que es puguin fer denúncies per incompliment dels deures assistencials dels tutors. (art. 226 del Codi Penal)

AGENTS/EQUIPS IMPLICATS DE LA COMARCA

- Famílies
- Alumnes
- Centres educatius de primària i secundària.
- Equip d'atenció psicopedagògica i social –EAPS-
- Serveis Bàsics d'Atenció Social Primària
- Policia local
- Mossos d'Esquadra
- EAIA

PROCÉS DEL PROTOCOL A SEGUIR SOBRE LA INTERVENCIÓ EN CASOS D'ABSENTISME ESCOLAR

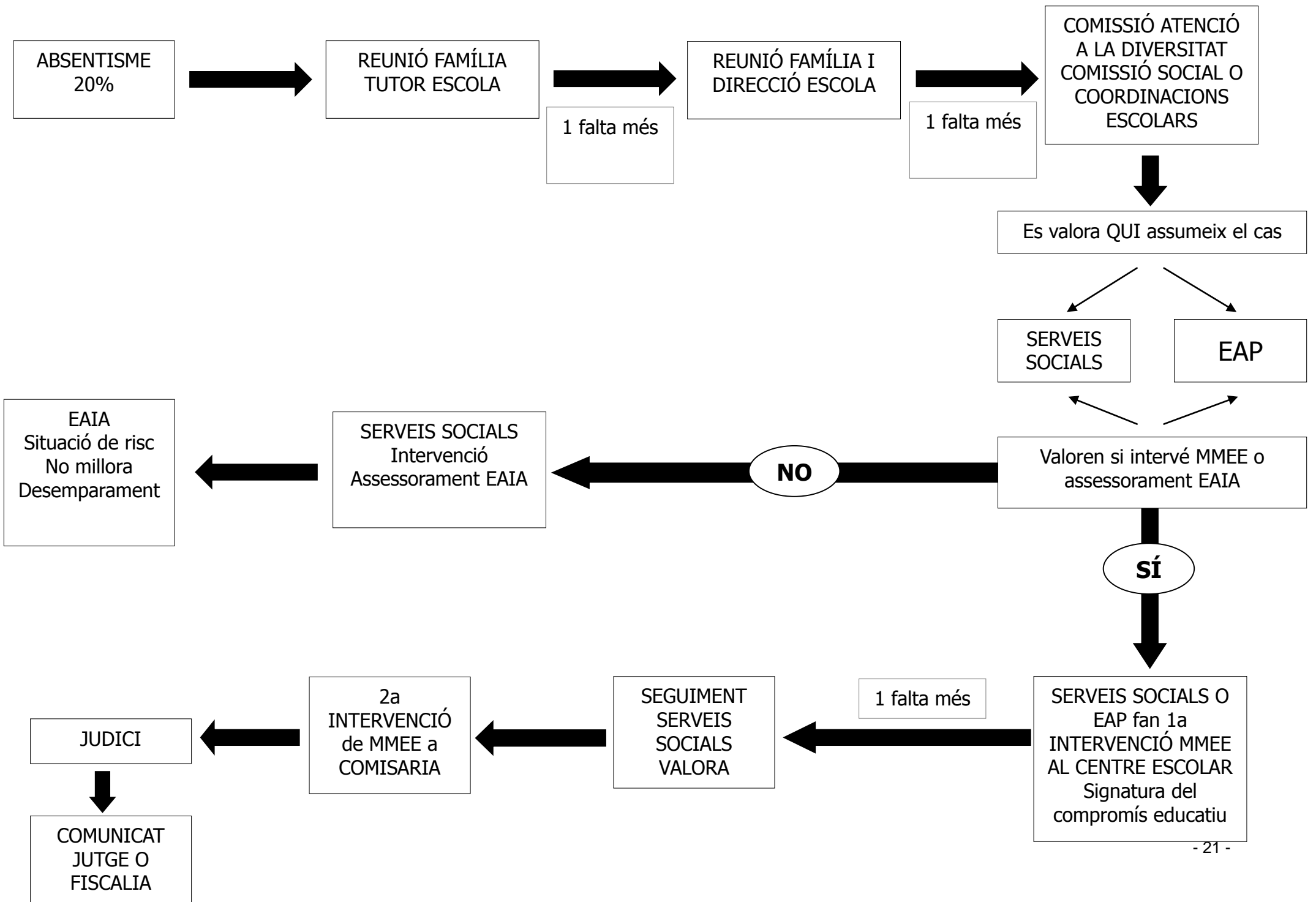
En el cas que es produeixi un absentisme Regular, és a dir, quan es detecti un absentisme igual a superior al 20 %, en un termini de valoració mínim d'un mes es podrà procedir a actuar de la següent manera:

1. A la detecció de l'absentisme el tutor escolar cita als pares sense demora per valorar-ne les causes, i comunicar la obligatorietat de la escolarització.
En el cas que sigui la Policia Local qui detecta un absentisme de menors en edat escolar obligatòria, aquests procediran a acompanyar-los al centre escolar, i faran part de diligències policials i enviaran còpia a Serveis Socials del Municipi.
2. Quan aquesta situació d'absentisme escolar continua produint-se (a la primera absència no justificada), la direcció del centre escolar citarà a la família per exposar-los la situació irregular que l'absentisme comporta.
3. A la següent absència no justificada, la comissió social, coordinació amb serveis socials o la CAD l'haurà de derivar a la TS del Servei social del municipi i a la TS o psicopedagog de l'EAPS, no superant un termini màxim de 15 dies. Fitxa de Derivació del Centre Escolar A Serveis Socials i EAP (Annexe 3)
4. Coordinadament EAP- SSSS abordaran el cas conjuntament; s'intentarà realitzar un diagnòstic social i un pla de intervenció, coneixent quines han estat fins a la data les orientacions, ajuts, suports que ha rebut la família tant per part dels SSSS com de l'EAP. Els dos professionals dels equips (EAP-SSSS) acordaran quin dels dos professionals abordarà la intervenció familiar amb els Mossos d'Esquadra. Cal valorar la idoneïtat de la intervenció de mossos en funció de les característiques familiars, situació social, intervencions que s'estan realitzant i sobretot l'edat del menor.
5. Es valorarà la idoneïtat de la Intervenció de Mossos, ja que es pot donar el cas que aquesta pot perjudicar el pla de treball amb SS.SS.
6. En el cas que es valori la no intervenció amb Mossos, EAP i SS.SS acordaran si intervé EAP o SS.SS, en funció del cas.
Si intervé EAP i no millora, a la següent falta no justificada, es deriva a Serveis Socials.
Serveis Socials iniciaran la seva intervenció, de la qual podran rebre assessorament de l'equip d'infància (EAIA) si existeix situació de risc greu o no millora de la situació.

7. L'acord de fer una intervenció conjunta amb els Mossos d'Esquadra haurà de ser notificada per l'EAP o pels Serveis Socials a les persones/serveis que intervenen en el cas. (Centre Escolar, CAP, EAIA, MMEE).
8. En nom del Servei Educatiu, del Centre Escolar, Serveis Socials i del cos de la Policia Mossos d'Esquadra s'enviarà una carta als pares de l'alumne absentista convocant-los a assistir a la reunió per parlar de la situació escolar del seu fill. (Annexa 1) La reunió es celebrarà en el mateix centre escolar amb els pares/tutors de l'alumne/a, el Director/a del centre, l'EAP o SSSS i el Mosso d'Esquadra. Durant la trobada es tractarà per una banda d'informar a la família dels drets i deures dels infants; els drets i deures dels pares envers els fills, dels recursos educatius que disposa l'alumne/a en el centre escolar; i les conseqüències penals que pot comportar l'incompliment d'aquests drets i deures. (Annexa2). Al finalitzar la intervenció, els presents signaran el document de compareixença a la reunió on també constarà els terminis si el compromís d'assistència no es compleix. Es lliurarà una còpia a la família.
9. L'EAP o SSSS informará via correu electrònic als serveis involucrats en el cas sobre el desenvolupament de la trobada i una breu valoració de la mateixa. Adjuntarà al correu el document de compromís d'escolarització.
10. Des dels SSSS, si s'escau, es continuarà l'atenció social a les famílies amb el pla de treball de millora de la situació en el qual es tindrà en compte l'organització familiar, l'estil educatiu, els hàbits i costums familiars, la formació, la situació laboral, la situació econòmica, l'estat de salut dels membres de la unitat familiar... i la reforçaran a fi d'aconseguir que atengui el deure de garantir l'escolarització del seu/seus fill/s.
11. SSSS o L'EAP durant els 15 dies posteriors a la trobada amb els pares farà un seguiment diari sobre l'assistència de l'alumne en el centre i informará de l'evolució del cas a les persones/serveis que intervenen. En el cas que l'alumne torni a fer una falta no justificada, és a dir la família incompleix el compromís d'escolarització de l'alumne/a, SSSS o l'EAP derivaran el cas als Mossos Esquadra perquè actuïn.
12. Aquesta segona intervenció es realitzarà a la Comissaria de Mossos d'esquadra del sector de la comarca que correspongui (Sant Feliu o La Bisbal). Aquests darrers instruiran diligències policials adreçades al jutjat i també informaran a la Fiscalia de protecció de menors.
L'obertura de diligències comportarà la citació dels dos progenitors a dependències policials on seran escoltats en declaració, amb el rol de denunciats (amb la corresponent lectura de drets) i amb presència d'advocat (d'ofici o particular).
Posteriorment seran citats a seu judicial el més ràpidament possible (depenent de l'agenda judicial).
A l'atestat policial s'adjuntarà la relació cronològica de les absències del menor (facilitada pel centre), la carta de compromís educatiu, l'acta de

compareixença de la primera intervenció, així com un informe de l'EAP o SSSS (depenent de qui disposi de la informació)

13. En el cas que no s'hagi resolt l'absentisme en el termini d'un mes, a partir de la data de la segona intervenció de Mossos es tornarà a informar al jutge i fiscal corresponent i s'actuarà consegüentment.

FUNCIONS I RESPONSABILITATS DELS AGENTS/EQUIPS IMPLICATS

Centres educatius:

- Controlar assistència (escolaritat obligatòria) en fulls d'assistència.
- Quan hi ha absentisme: esbrinar amb els pares i l'infant les causes de l'absentisme.
- Elaborar i derivar la fitxa de derivació absentisme a l'EAP i Serveis Socials
- Realitzar el seguiment individual a la comissió social o coordinacions amb els Centres Educatius.

Equips d'Atenció Psicopedagògica i Social

- Intervenir en l'abordatge d'absentisme de l'alumne i la família davant la demanda del centre educatiu.
- Valorar les causes de l'absentisme i la intervenció pedagògica i social.
- Registrar la intervenció.
- Coordinar-se amb els serveis socials.
- Informar a la Comissió Socioeducativa de les intervencions que s'estan realitzant i el resultat d'aquestes.

Serveis Bàsics d'Atenció Social

- Recollir les demandes realitzades des dels centres educatius (fitxes absentisme)
- Analitzar i valorar els indicadors socials presents en la família i l'entorn que propicia l'absentisme.
- Coordinar-se amb l'EAPS.
- Elaborar el pla de treball i informar-ne a la comissió socioeducativa.
- Participar en la elaboració dels informes necessaris i pertinents
- Derivar el cas d'absentisme als serveis socials especialitzats.
- Registrar la intervenció realitzada.

Polícia Local

- Detectar nens i adolescents al carrer en horari escolar.
- Informar a la família de l'alumne de la situació d'absentisme
- Acompanyar l'alumne al centre escolar.
- Registrar la intervenció realitzada.
- Informar i derivar la situació cap als Serveis Socials Municipals.

Mossos Esquadra

- Recollir les demandes de l'EAP o de SS.SS per tal de fer la intervenció conjunta al Centre Educatiu amb les Famílies.
- Citar les famílies a una segona entrevista a Comissaria, si continuen fent absentisme.
- Instruir les diligències policiaques adreçades al Jutjat i a Fiscalia de Menors.

- Facilitar la documentació cronològica dels fets per al Jutjat (Full d'Assistència del menor a classe, informe de SSSS o de l'EAPS...).

Família

- Comprometre's a participar activament en la solució a la situació d'absentisme.
- Signar la compareixença d'haver rebut informació sobre la situació d'absentisme:
- Assistir a les entrevistes,
- Complir amb el pla de treball.

EAIA

- Rebre les derivacions dels equips d'atenció social primària.
- Assessorar als professionals de Serveis Socials sobre l'actuació en els casos de risc amb menors.

AVALUACIÓ

El present protocol s'haurà d'avaluar amb la periodicitat que calgui a la CTIC, amb l'objectiu de detectar possibles anomalies en el funcionament, introduir millores i analitzar les dades extretes durant el curs.

A nivell qualitatiu:

- Implicació dels agents i institucions que formen part de la comissió
- Utilització correcta dels protocols establerts. (Fitxa de derivació...)
- Causes principals dels absentismes detectats.
- Grau de resolució de les situacions d'absentisme.

A nivell quantitatiu:

- Nombre de reunions realitzades
- Nombre d'agents participants en les trobades
- Nombre de casos totals detectats i/o derivats
- Nombre de casos resolts
- Vies de derivació
- Tipologia d'absentisme.

ANNEXOS

ANNEX 1

MODEL DE CITACIÓ

Des de l'Equip de SS.SS bé EAP de l'Escola del
Municipi....., us convoquem a una entrevista per tal de parlar
de les faltes d'assistència del vostre fill/

DIA:

HORA:

LLOC:

PROFESSIONAL:

En cas de no poder assistir us demanem ho comuniquem al centre escolar el
més aviat possible. Telèfon:

Si no rebem cap notificació vostre n'informarem a l'autoritat pertinent.

EAP/ SS.SS

ANNEX 2

CARTA DE COMPAREIXENÇA I DE COMPROMÍS D'ASSISTÈNCIA

Sr.
Sra.

amb DNI:
amb DNI:

Amb el domicili al carrer
Pare/Mare/tutor de

de
Nascut/da el

DECLAREM que se'ns ha informat que l'incompliment dels deures inherents a la guarda dels menors per part dels pares o altres parents que la tinguin encomanada suposa una negligència de la Llei.
Perquè així consti, signem la present compareixença.

Pare/ Mare

EAP/ Serveis Socials

....., de

de 20

ANNEX 3

FITXA D'ABSENTISME DERIVACIÓ DEL CENTRE ESCOLAR A SERVEIS SOCIALS O EAP

CENTRE ESCOLAR

Curs: Tutor:
Telèfon: Data:

NOM I COGNOMS DEL NOI/A:
ADREÇA: TELÈFON:
DATA DE NAIXEMENT:

NOM I COGNOMS DEL PARE:
PROFESSIÓ: EDAT:

NOM I COGNOMS DE LA MARE:
PROFESSIÓ: EDAT.

GERMANS:
NOM EDAT CURS ESCOLA

ALTRES FAMILIARS QUE CONVIUEN AMB LA FAMILIA

-
-

PROFESSIONALS QUE INTERVENEN:

EAP MESTRE EDUCACIÓ ESPECIAL
PSICOPEDAGOG ALTRES

DESCRIPCIÓ DE LES ABSÈNCIES

INTERVENCIÓ O GESTIONS REALITZADES DES DEL CENTRE

RESPOSTA I ACORDS PRESOS AMB LA FAMÍLIA I/O L'ALUMNE

INTERVENCIÓ QUE EL CEIP O L'IES DEMANA ALS SERVEIS SOCIALS
D'ATENCIÓ PRIMÀRIA

SITUACIÓ ACTUAL DEL CAS

OBSERVACIONS

Signat i segell del centre

Data:

ANNEX 4

FITXA D'AVALUACIÓ

CAD SOCIAL DEL CENTRE ESCOLAR. Curs 2012-13

Nombre de casos detectats:

Tipologia d'absentisme:

Avaluació de implicació de:

	IMPLICACIÓ	RAPIDESA	RESSOLUCIÓ CAS	
Centre Escolar				
Comissió social				
EAP				
Serveis Socials				
Mossos esquadra				
Família				
Alumne/a				

